

– העור לכהנים. אך אם כן צריךobar מה באה הרישא למדנו, הלא הכל תלוי בהפשט, כדיתני סיפא? ויש לומר שתלוי הדבר גם בשעת הוריקה – כאשר אירע הפסול בדם; שם היה והודם הוריקה – הדבר לא התיר את העור ואינו ניתן לכהנים, (וכמובן בתוספთא יא), ומחלוקת רבוי ור' אלעזר בר' שמעון היא בפסול שאירע בבשר (עפ"י שפת אמרת. וע' הסבר נוסף בפניהם מיארות). ולפי זה מצאנו עור שיוצא לבית השרפיה – כנספל הדם, ואולם ר' חנינא שאמר 'מיימי לא ראיית' דבר על מצב שהופשط כדינו (כמובן להלן קד). והרי אין להפשט העור אלא לאחר זורקה כשרה. וכל זה כולל בדברי הגמרא להלן שם (עפ"י חדשים ובאורם יב,ד).

דף קד

'קסבר נמצאת טריפה בבני מעיים – מרצת' – טעם הדבר לא התבර, מודיע מרצה והלא הוברר שהיה טריפה. ואולי הייתה להם דרישה כלשהי לדין זה. וזה מקום לומר שהרי הן קדושים שמותו אינם אסורים מדרבנן, ובאופן זה חכמים לא אסרו וכן כתוב לפреш בחו"א בכורות כג. וע"ע במה שצדד בב"ק ב,טו, אך לשון 'מרצת' משמע שריצוי גמור הוא, וכן מבואר מילשון רש"י ותוס'. וצורך עיין (עפ"י חדשים ובאורם יב,ד). וע' בש"ת הרשב"א (ח"א תשל), שהוכחה והשוו דין זה עם דין תערובות איסורים, שהדיעה גורמת חלות הדין. וצ"ב.

'אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יותנן: הלכה כר' עקיבא... והלcta כדרכי חכמים (בשר בקבורה והעור בשרפיה) – יש מפרשים שהוא שסתיקו הלכה שלחכמים, הכוונה לתמים שיצא לבית השרפיה ודלא כר' חנינא סגן הכהנים, אבל בעעל מום – לא נחלקו חכמים על רבוי עקיבא. וכן פסקו הרמב"ם (בכורות ג, ובס"מ) והסמ"ג (עשין, ריא) שבכורע בעל מום שנמצא טריפה הבשר יקר, אבל ערו יאותו בו הכהנים. ואולם דעת כמה ראשונים שחלקו גם בעעל מום, שלulos העור יקר [וრק בתמים ובמקודש הצריכו שריפה, לא בגבולין] – כן דעת הר"י (מובא בא"ז ח"א בכורות תקד ובשו"ת מהר"ם ד"פ יד) והרא"ש (בכורות ה,ב) ועוד (ע' בש"ת מהרי"ל קת, ובחדשות – קכ,ב). וכן פסק בשולחן ערוך (יוז"ד ש"ב).

– כתוב רש"י: 'זה עור בשרפיה – לא ידענא טמא Mai', שהרי העור חולין הוא ומודיע טעון שריפה. ויש מפרשים על פי מה שכותב רש"י בתמורה (לו ד"ה בשק) לענין שער נזיר ודומיו, שכן די להם בקבורה כיון שאין מתכלים עד זמן מרבנה, החששים שהוא יחתטו אחריהם, הלך טעונים שריפה. ויש לומר שהוא הדין לעור (מובא בගליות קהילות יעקב. וכ"כ בפסק הורי"ד, אלא שהרשות לדברים יש שם. וע"ע בע"ז סב:). וכן בה"ג (היל' בכורות) העתיק הכרסה זו. ועתות' בכורות לב:

(ע"ב) אמר רבה בר חנה אמר רב יותנן: מקום יש בהר הבית ובירה שמוי – לפי זה משנתנו שנתקטה יאם אין נשרפין במצבן נשרפין בבית הבירה – דיבלה רק באפן מסוים, כאשר נפסלו אחר זורקת הדם (לרב נחמן) או רק לאחר יציאתן (لتני לוי), אבל נפסלו קודם זורקה – נשרפים בעזרה, כמו שאמרו בסמוך. [ואילו לרייש לקיש שהכל קורי' בירה, כלל המשנה כל האופנים]. ויש לבדוק מודיע סתמה המשנה את דבריה (כן העיר בקרון אורה).

ובספר שפת אמרת צידד לומר שאותו מקום הקורי 'בירה', פتوח לקודש, וחלקו מקודש בקדושת עזורה, [ואולם ציין שברמבר'ם אין במשמעותן].

הנה ריש לקיש הbia מקרה בדבריו – 'ולבנות הבירה אשר הכנוטי' (דביה"א כת, יט). וכותב בספר גבורת ארי (בימא ט:) שגם רב יוחנן אינו חולק על כך שבית המקדש קורי 'בירה', אלא שלדעתו היה בנוסף מקום מסוים בהר הבית שהוא חול, שנראה כן ביהודה. [והיה זה מגדל. כן אמר ר' יוחנן בירושלמי פסחים ז,ח].

ולפי זה נראה שהמשנה כללה ב'בירה' גם את הקודש וגם את המקום המשוחזה לו. שנייהם בכללים בשם 'בירה'. [וזам תאמר לפ"ז משמעו שלריש לקיש החולק שורפים בקדש, ודוחק לומר שחולק על רב נחמן. אך י"ל שכונת ריש לקיש 'כל הבית קורי בירה' – הינו הבית וסביבתו. וכן הגירסה בירושלמי (פסחים ג,ח) 'כל הר הבית'. וכן יש לפרש ממשמעות הגרסה בריש יומא 'כל המקדש כלו קורי בירה'].

ובאופן פשוט יש לומר שאעפ"י ש'בירה' הוא מקום בהר הבית, לא נקטה המשנה אלא את הדינים המחוודשים שתמידו בהם פרים הנשופים, ואילו השירפה שבעזרה הוא דין כליל בכל הקדרים שנפללו בעזרה, כמו שיבואר להלן. וכ"כ בקונטרס יונת אלם (لد, יג).

'שלשה בית הדשנין הנה...' – מבואר שפרים ושביעירים הנשופים שאידע בהם פסול קודם הזורקה – שריפתן בעזרה. ומקור לדין זה דרש ר' יוסי הגלילי (עליל פב. וע"ש שחכמים פרשו מקרה זה באופן אחר) מובל חטאאת אשר יבא מודמה... בקדש באש תשרף. ואכן מקרים זה ודרשו (בפסחים פב:) גם כן על שאר קדרים פסולים, שמצויה לשורפים בעזרה.

וכשאיירע הפסול בעזרה לאחר זוריקת הדם, לרבות נחמן בשם רבה בר אבוח, נשופים בהר הבית מחוץ לעזרה, ולמתניתא דלי – שריפתם בעזרה. ונראה שטעמו של רב נחמן הוא, כיון שקרבנות אלו עומדים לצאת מן הקודש וכבר הגיעו זמן יציאתם – הרי הם כדי בשור קדשים קלימים שנפללו, שדיינו להישרף מהוחרע העזרה מקומם. [ונראה שכן הוא הדין בקדשים קליים, שאם נפלל הבשר קודם וריקה – נשרפ' בפנים]. ולදעת לוי, לעולם שריפתם בעזרה אלא אם אריע הפסול לאחר שייצאו שאו אין מכנים אותם לעזרה לשורפים אלא נשופים במקומם. ונראה שטעמו הוא מפני שחלה טומאה על הפרים לטמא אוכלין (כדולחן קה), ומציינו בירושלמי (בסוף פסחים קליים) שנחלקו תנאים על בשור קדשים שייצא החולה ונתמא שם, האם מכנים אותו לעזרה לשרפם, וכיימה לנו קר' עקיבא שאין מכנים אותו. ולפי זה מובן שגם קודם וריקה, ונפללו בחוץ – כיון שלא חלה עליהם טומאה עד שיגיע זמנה יצאת, מכניםם לעזרה לשורפים, ובכפי שפסק הרמב"ם (מעשה הקרבנות ז, ג. עפ"י מקדש דור כג, א).

וכשנתמאות ביציאתן, משמע ששופן בהר הבית דוקא ולא בחו"ז. וצ"ב בטעם הדבר. ואפשר שיש לקדים בקדש באש תשרף' בכל האפשר, וכיון שפעעה ממצוות לשרפן חוץ לשלש מהנות, שופן בהר הבית. וכראורה נראה שהוא הדין כשנתמאות במחנה ישראל – מכניםם לבירה לשרפם. וצ"ב.

לינה מהו שתועיל בפרים הנשופים ושביעירים הנשופים; מי אמרין כי מהנייא לינה – בبشر דבר אכילה אבל הני דלאו בניי אכילה נינחו לא... – לא נסתפקו אלא בפרים ושביעירים הנשופים, שמעיקרים אינם מיעדים לאכילה כלל, אבל שאר קדשים שנפללו יש בהם פסול לינה [שהרי זה העניין עיבור צורה' בפסולין, שכל שאין פסולו בגופו יותר מאשר, כדי שייפסל בלינה ויישרפ']. ואע"פ שכעת

אינם ברי-אכילה, אך כיוון שבעיקרם עומדים הם לאכילת אדם או למזבח אלא שנפסלו – יש בהם פסול לילג'ה' (על פי אחיעור ח"ב כה,ו. ותמה על המג'ה שהשוה הנידונים, לעניין איסור 'בל תותירו' בפסולם). ע' באבני נור (או"ח תוח) לעניין פסול לינה בשתי הלחמים הבאים בפני עצם, שהשווים לפרים הנשרפים.

זפשתנא ליה מהא; ושווין שם חישב באכילת פרים ובשריפתן שלא עשה כלום. Mai לאו מдумחשה לא פסלה לינה נמי לא פסלה' – ככלומר כיוון שאין זמן מסוים לשrifתם, לכך אם חישב עליהם למותר – לא עשה כלום, שהרי אין זו מחשבת 'חוץ לומנו' כלל ועיקר. בספר אבי עורי (פסוחה'מ ייח, תלמידה) העיר בוה, מה שיכת מחשבת פיגול בשאן ומן מוגבל. [וכdogmot והעיר בקר"א מנוחות כה על התוס' אודות מחשבת 'חוץ לומנו' בבמה]. ויתכן לפירוש שחויב לשורף הבשר לזמן מאוחר שיש בו כדי קלוקל הבשר, שאם היה משחה כפי שחויב, לא היה מקיים מצות שריפה, וקמ"ל שאף בכגון זה שחשב 'חוץ לומנו' הרואי לשריפה – אין מחשבה פסולת.

*

יעשית עלתיך הבשר והדם על מזבח ה' אלקיך – במסכת זבחים קד ע"א למדו מכאן את הקשר ההדווק שבין שתי הפעולות האלה – בין זריקת הדם לבין זריקת האברים; הן דומות בצורתן החיצונית, והן קשורות במשמעותן ומוננות זו את זו.

על צורת הפעולות אמרו: מה רם בזריקה אף בשר בזריקה; והוא אומר: בדרך שחודם נורק אל המזבח מרחוק, בין נורקים האברים אל אש המזבח; ואורו היה בין כבש למזבח כדי להרגיש את החשיבות של זריקה זו אל האש (ראה לחם משנה להלכות מעשה הקרבנות פ"ז ה"ד). וכעין זה ביחס למשמעות הפעולות: זריקת הדם וזריקת הבשר מורות על החלטה לעלות ולהתקדם; שתיהן דורשות את פעילות הרצון המוסרי. ושתיהן קשורות במשמעותן ומוננות זו את זו.

בי הדם הוא הנפש – האישיות הפנימית הפרטית; ואילו הבשר הוא האברים – מכלול כל הפעולות שרצן האישיות מתרbetaה בהן; הוא 'בשר', ובשמו כן הוא: שליח הנפש, ה'մבשר' והמבצע את רצונה (עיין פירוש בראשית, בכא). זריקת הדם דורשת מהנפש לשעבד את הרצון ליעודו: כל הרצון הפנימי יכוון לשאיפת העליה אל פיסגת המוסר. ואילו זריקת האברים דורשת להוציא את הרצון מן הכלוח אל הפעול: כל הפעולות העומדות לרשות הנפש ישתעבדו למטרה להיות לחם אשה לה'; והוא אומר: לפרש את הקודש עלי אדרמות תוך כדי עשיית רצון ה'.

עתה שתי אלה מוננות זו את זו: שהרי כך אמרו, אם אין דם אין בשר, אם אין בשר אין דם. זריקת איברים ללא זריקת דם היא בשירות החיצונית ללא קדושה פנימית; ואילו זריקת דם ללא זריקת איברים היא קדושה פנימית המסתפקת בפנימיות זו; אך אין היא ניכרת בחים ואין בה כדי עיצוב המעשים. קירבת ה' המבקשת בקרובן תימצא רק תוך התאמת החיים הפנימיים והחיצוניים. בשירות החיצונית ללא התמסורת פנימית או כוונה פנימית ללא שעבוד החים לתורה – לא זו הדרך המוביליה אל ה'. רק שמיירת מוצאות הנובעת מעומק הלב וכוונת הלב המתבטאת בשמיירת מוצאות – רק זו הדרך המוביליה אל על והגלוות במקדש התורה. והוא אומר: USEITULICH ה' הבשר והדם על מזבח ה' אלקיך. הקשר שבין שתי הפעולות האלה מתרbeta, לשיטת הריבט"א, בהלכה נוספת: לדעתו הבהיר הזהורק את הדם – הוא המקטיר את האברים ראה משנה למילך להל' תמידין ומוספיט פ"ד ה"ז (мотruk פירוש רשות הריש ויקרא א,ט).

ג. אשמות, חטאות היצוניות ושלמי ציבור שהם קדשי קדשים — עורם לכהנים. (תנא קמא דרש מאשר הקרב [ה גם שאפשר ללימוד بكل וחומר, טrho וכתוב לה קרא]. ורבי ישמעאל למד בקי' מעולה. ולדעת רבי אין צריך קריא, שבכל מקום העור מוחלך אחר הבשר). רצוי מפשיטים אותם רצוי אוכלים על גב עורם. חטאות פנימיות שבבשרם לשריפה — אף עורם נשף עמו, כמפורט בכתוב. שלמי יחיד — קדשים קלים, עורם לבעלים (שאינם בדומה לעולה ואין להביאם. וגם אין קיימ הקל וחומר' בקדשים קלים. ערש"ש).

אין חילוק בין קרבנות ציבור, לעניין נתינת העור לכהנים, וכגון עולת התמיד ע' תדר'ה הניהא; זבח תודה).

ד. עולת נשים ועולת עבדים (ויש גורסים אף 'עולת נכרים') — עורן לכהנים (עור העלה — ריבא).

ה. לדברי רבי יוסי ברבי יהודה, עור עולת גרים נטמעת מנתינה לכהנים (עלת איש). ופרשו הכוונה בגין שמת ואין לו ירושים.

לדברי רבי יהודה לא נטמעת עולת גרים. ולפי הגרסא שלפנינו (וכ"ה בריב"ד), תנא דברייתא ריבא עולת גרים (ע' זבח תודה). ואולם רש"י ועוד אין גורסים כן.

ו. עולה הבאה מן המותרות, כגון אש שמתו בעלייה; רבי חייא בר יוסף ורב נחמן בשם רב אבוח, פרשו דברי ר' יהודה בברייתא שנטמעת עולה זו מנתינת עורה לכהנים. (לදעת הסובר עולת ציבור היא, נטמעת מעלת איש — ולא ציבור. ולמאן דאמר מותרות לנדבת היהיד הולכות, נטמעת מעור העלה — העולה הראשונה, ולא זו הבאה מכח קרבן אחר).

ואולם רב המונגה הביא מהברייתא שדוחו זאת החכמים עפ"י מדרש יהודע הכהן, וחזר בו רבי יהודה, הלך עולת הבאה מן המותרות — עורה ניתנן לכהנים.

ז. עולה שהתאפיינה לבדוק הבית, לדברי רבי יהודה (כפירוש רבי ינא ורב המונגה), אין עורה ניתנת לכהנים (עלת איש — ולא של הקודש). ואף לדעת האומר קדשי בדק הבית אינם נתפסים על העולה מהתורה (וכ"פ הרמב"ם) — והוא רק בבשר שדינו להיקרב, אבל העור לדברי הכל נתפס מודאוריתא לבדוק הבית. וכן הדיון במקדייש את נכסיו לבדוק הבית בסתם, לדעת ר' יהושע בהמות הוכרם התמיימים ייירבו עולות ועורותיהם לבדוק הבית.

בתוספתא מובא שחכמים חולקים על רבי יהודה ואינם ממעטים עולת הקדש. ואולם הרמב"ם (מעה"ק ה, כא) פסק CRCI יהודה. אפשר משום שהרבבה אמוראים טרחו בגמרא לפреш דבריו, ש"מ הלכה כן (זבח תודה).

דף קג – קד

קסה. מה דין העור בקרבנות הפסולים, באפניהם דילילן:

- א. נפסל קודם הפשט וקודם זריקת הדם.
- ב. נפסל לאחר הפשט ולאחר זריקה.
- ג. קודם הפשט ולאחר הזריקה.
- ד. קודם זריקה ולאחר הפשט.
- ה. נמצאת הבהמה טריפה לאחר הזריקה וההפשט.

א. נפסל הקרבן קודם וריקה וקודם הפשט – אין העור ניתן לכוהנים, ולא יצא מידי מעילו.

ב. נפסל לאחר הפשט ולאחר ריקה – העור לכוהנים.

ג. קודם הפשט ולאחר ריקה; לרבי, הרי העור כבשר וטעון שריפה. לרבי אליעזר ברבי שמעון, יפשיטנו ויתנו לכוהנים.

ד. קודם וריקה ולאחר הפשט; לדבי, יתן לכוהנים וכ"ה לדעת ר' אליעזר). לר' אליעזר בר"ש, טעון שריפה כבשר. [לכתחילה אין מפשיטים העור קודם וריקה (אשרור להשות הדם כל כך (רש"ג). וכן אמר הכתוב וורק... והפשיט... (עפ"י קריית ספר מע"ק ה). והוא הדין לכל הקרבנות (ערמ"ס שם)].

ה. נמצא טריפה – לדברי רבינו חנינא סגן הכהנים ינתן העור לכוהנים. וחכמים אומרים: יצא לבית השרפיה. הלכה בדברי חכמים.

לכל הדעות, אם לא נזוק הדם – העור איינו ניתר. והוא הדין אם נפסל הדם ונזוק בפסול (עפ"י שפת אמת, מהתוספთא).

דף קד

קסט. א. בשער הקרבן שנפסל או אבד לפני ריקת הדם – האם יזרוק דמי, ואם זרך – האם הורצתה? האם יש קשר בין נידון זה לשאלת האם הורצתה מרצה ומתריה את העור בקרבן שברשו נפסל?

ב. בכור שנמצא טריפה – מה דין במקדש ומה דין בגבוליין?

א. בשער שנפסל או שאבד; לדברי רבוי אליעזר יזוק את הדם (ודם זבחיך ישפך) ויירצת לו. לדברי רבוי יהושע לא יזרוק (ועשית עלתיך הבשר והדם – אם אין בשער אין גם). ואם נפסל הבשר – הורצתה לו. ואם אבד או נשרפף, אפילו כדייעבד לא הורצתה. אמרו בגמרא שלදעת רבי אליעזר, כשהעור הופשט ואח"כ נזוק הדם – ינתן לכוהנים, שהרי הורצתה. ולרבוי יהושע, אף כי לכתילה לא יזרוק – אם זרך אפשר שהעור הותר לכוהנים, ונחלקו בדברי רבוי ורבי אליעזר ברבי שמעון. לפירוש"י, גם באבוד ושורף. לתוכו, רק כשןפסל הבשר ולא שאבד.

ב. בכור שנמצא טרפה – בשרו אסור בהנאה.
כתב הרמב"ם (בכורות ג, י) שטעון קבורה. וכן דין העור המוחזר לבשר (כט"מ). ועתום' כאן ובכ"מ; ראי"ש בכורות ה, ג ועוד.
נמצא טרפה לאחר שעורו הופשט;

במקדש, נחלקו רבוי חנינא סגן הכהנים וחכמים האם העור מותר לכוהנים או יצא לבית השרפיה, כנ"ל. ובגבוליין, כגון בכוכור בעל מום שדיןו להאכל במדינה; רבוי עקיבא למד מדברי רבוי חנינא סגה"כ שעורו מותר כאילו היהת זו שחיטה כשרה [ואילו היה מת מעצמו – עורו אסור וטעון קבורה. ו' בש"ת عمודי אור ע, א-ב]. ודוקא כשהתירטו מומחה שראה את מומו. וכן פסק רבוי יהונתן. ולבסוף הסיקו שהלכה כחכמים, שהשחיטה לא התירתו וטעון קבורה.

- א. כן מבואר לפרש"י (ודרא"ש בכורות ג,ו,ד,ב). אך יש מפרשין שזה אמרו הלכה כחכמים – בתמים, אבל בבעל מום חכמים אינם חולקים על רבי עקיבא שהעור מותר. וכן פסק הרמב"ם. ואולם הרא"ש והר"ר פסקו שלא כר' עקיבא, אלא לעולם העור טעון קבורה (וכ"פ בש"ע).
- ב. יש גורסים העור בשר יפה (וכ"כ בפסק הרא"ד). ורש"י דחה גרסה זו, אלא דין העור בקבורה.

קע. א. מהם שלושת המיקומות האפשריים לשיפוט חטאות הפנימיות?

ב. האם קיימים פסול לינה ופסול מוחשבת-לינה בפרים ובשעירים הנשרפים?

ג. האם קיימים פסול יצאה בפרים ובשעירים הנשרפים?

- א. שלשה בתי דין היו לשיפוט חטאות פנימיות; בעורה, בהר הבית וחוץ לשלש מחנות; – כשנשרפים במצבותם, נשרפים חזק לשולש מחנות (וחציא את כל הפר אל מחוץ למתחנה; מחוץ למתחנה; כאשר שרף את הפר הראשוני – הרי שלש מחנות (קה:).
- נספלו קודם זריקה** – אין להוציאם מהעורה אלא יישרפו בתוכה [כשהר פסול קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים].

מקום הדשן זהה במורה המזבח (תורת הכהנים דבורה דעתה). ואינו אותו מקום הדשן שבמזרחו שלCBS, בו היו נתונים את תרומות הדשן דישון מזבח הפנימי והמנורה ומוראת עלות העוף ונוצחת, שהרי התורה לא קבעה מקום בעורה לשיפוט הפסולים כללו, הalcirk אין לריב את הנשרפים במצבותם אם הנשרפים שלא במצבותם (על פי פירוש הראב"ד ריש קנים).

נספלו אחר הזריקה עד שלא יצא; לדברי רבה בר אבה – נשרפים בהר הבית (כין שכבר הגיע זמנה לצאת). ולמשנה לוי – יישרפו בעורה. **נספלו לאחר שיצאו** – שירופם בעורה (רמב"ם מע"ק ז,ג-ד).

א. הלכה כדתני לוי, שככל שנספלו קודם שיצאו – שירופם בעורה (רמב"ם מע"ק ז,ג-ד).
ב. אף בשר קדשי קלים שנטמאו, سورפים אותו לפני הבירה – בבית הדשן שבו ביתו (וע' משנה פסחים מט. פב ורש"י כד. רמב"ם ק"פ ד,ג. וע' פסוח"מ יט,ח).

ב. באימורי פרים ושבירים הנשרפים, קיימים פסול לינה. ובבשר – בעיא דרבנן רימה (רבא רצה לשפט שפסול, ודוחו).

מוחשבת לינה (– פיגול); לדברי רבי שמעון (mag. יד). אין פיגול חל בחטאות פנימיות לעניין חיבר כרת לאוכלו, הן כשהחשב על האימורים והן כשהחשב על הבשר. לחכמים – מוחשבת לינה חלה על האימורים כשהחשב להקטרים לאחר זמנה, אך לא כלפי הבשר, בין שהחשב בין שהחשב לשרפם למחר.

ג. בעיא דלא אפשר, האם יש פסול יצאה כשיצא הבשר קודם זריקה.

א. משמע בגמרה שיש להוכיח מודתני לוי שאחד משני הפסולים הללו, לינה או יצאה – קיימים (למ"ד טומאה התורה ב齊יבור. ע' גליון הש"ס), אלא שלא נפסק אייזה.

ב. משמע בגמרה שליעת האומר בשור קדשים קלים שיצא קודם זריקה לא נפסל, ודאי גם כאן הדין כן, והספק אינו אלא למ"ד שנספל. ואולם הרמב"ם כתב להחמיר, הגם שלענין קדשים קלים פסק שכשר (וע' לקוטי הלכות).